
Staroegyptské manželství bylo svazkem rovnocenným, rozvody byly vcelku běžné

Staroegyptské manželství bylo rovnocenným svazkem, rozvody byly vcelku běžné

Zda si zamilovaní Egypťané vyměňovali při nějaké příležitosti dárky, bohužel nevíme, poměrně dobře je ale zmapováno, jak ve starém Egyptě fungovaly manželské svazky. Podrobnosti redakci iFora prozradila [PhDr. Hana Vymazalová, Ph.D.](#), z Českého egyptologického ústavu FF UK.



Ve svatebních brožurách se často opakuje, že zasnubní prsten začal svoji historii ve starověkém Egyptě. Je možné takové doklady skutečně nalézt?

Pro staré Egyptany bylo manželství a založení rodiny velmi žádoucí. Odkazy na ně můžeme najít i v staroegyptských naučeních (neboli souborech moudrých rad do života), kde se například píše: „Vezmi si ženu, dokud jsi mlád, aby ti porodila syna.“ Jindy najdeme radu pro otce nevěsty, aby své dceři vybral muže raději moudrého než bohatého.

Při vyjednávání nebo dohadování sňatku s rodinou nevěsty mohl budoucí ženich přinést dary nebo je dokonce přislíbit i do budoucna. Tyto dary však mohly mít různou podobu, doloženy jsou třeba dary stříbra, výjimečně i po sedmi letech manželství. Jindy nevěstu obdaroval její otec.



Jak významným obřadem v životě člověka byla svatba?

Máme informace o nějakých svatebních zvycích?

Svatba byla neformální a spíše soukromý akt, pravděpodobně doprovázený rodinnou veselicí. Pro „obyčejná“ manželství jsou doloženy smlouvy, jež upravovaly podmínky vztahu, a to zejména ohledně majetku. Tyto dokumenty se zpravidla sepisovaly, až když vztah nefungoval, a měly ošetřit rozdělení společného vlastnictví či dědická práva pro společné potomky. Od Pozdní doby jsou doloženy i tzv. svatební smlouvy, které předem stanovovaly majetkové podmínky pro budoucí manželku.

Víme, jak fungovaly vztahy mezi „běžnými“ Egyptany?

Staroegyptské manželství bylo rovnocenným svazkem, kdy muž a žena sdíleli domácnost a snažili se zplodit děti. Oba partneři mohli volně nakládat se svým majetkem, vzájemně po sobě dědit nebo se nechat rozvést. Egyptská žena tedy nebyla na svém muži závislá ani mu podřízená. Rozvody přitom byly vcelku běžné a nebránily dalším svazkům na obou stranách.

V čem se lišily královské sňatky od svazků „obyčejných“ Egyptanů?

Na rozdíl od běžných manželství byl královský sňatek formálním aktem doprovázeným patřičnou oslavou. Král přitom mívával více manželek, z nichž však jen jedna – velká královská manželka – zastávala důležitou ceremoniální a rituální roli. Královské sňatky mohly být rovněž zárukou loajality, kdy si panovník vzal manželku z významného rodu, nebo naopak provdal dceru některému hodnostáři. Od Nové říše panovníci také uzavírali diplomatické sňatky se zahraničními princeznami, aby posílili mezinárodní vztahy.

Jak to bylo v Egyptě s polygamií a sňatky mezi sourozenci?

Kromě panovníka, u kterého byla vícečetná manželství běžná, je těžké odhadnout, o jak častý jev šlo. I když pro jednoho muže bývá doloženo více manželek, není snadné zjistit, zda to byly svazky současné, nebo po sobě následující, ať už v důsledku rozvodu nebo úmrtí. Zdá se však, že současné manželství s více ženami nebylo příliš časté.

Sňatky mezi vlastními sourozenci byly v Egyptě zcela výjimečné, poměrně běžná však byla manželství v rámci širší rodiny. Jinak tomu bylo v královské rodině, kde jsou doloženy jak sňatky mezi sourozenci, tak výjimečně i mezi otcem a dcerou. V tomto případě však kromě snahy o udržení moci v úzké rodině mohly být inspirací také egyptské mýty a sňatky mezi božskými sourozenci Esetou a Usirem či Nebthetou a Sutechem.

PhDr. Hana Vymazalová, Ph.D., se zabývá vývojem staroegyptského hospodářství a zaměřuje se především na účetní dokumenty z doby 5. dynastie a hospodářství královských zádušních komplexů ve Staré říši. Věnuje se rovněž matematice starověkého Egypta, jejímu vývoji a praktickému využití v písařské praxi. Ve spolupráci s Institut français d'archéologie orientale du Caire se podílí na projektu paleografie starohieratických textů ze 3. tis. př. Kr. Od roku 2006

se účastní archeologických výzkumů v Abúsíru v Egyptě a rovněž přednáší studentům egyptologie. Je členem The International Association of Egyptologists (IAE).